



SALVADOR COT

Fes-me'n dos minuts i mig

Vint-i-cinc anys després de la transició "a la xilena" amb què ens vam haver de conformar, els mateixos xilens i argentins ja ens han passat al davant i estan començant a col·locar a la banqueta dels acusats les dictadures i els homes que en van ser responsables. El cas, però, és que el règim espanyol ha arribat a un nivell d'originalitat moral tan gran que ha acabat generant personatges tan increïblement estúpids com un jutge que és capaç de processar Ossama bin Laden mentre el nazi Serrano Súñer és enterrat amb tots els honors per la dreta espanyola.

Però aquesta transició *sud-americana*, que encara marca límits i reglaments en la política que patim, ha tingut efectes permanents més enllà dels partits i les institucions. I un dels més greus és l'àmbit dels mitjans de comunicació, que és el que m'agradaria acotar en aquestes pàgines.

Ja des del primer moment de la reforma política el règim va tenir un interès especialíssim a mantenir el control estricte dels mitjans de comunicació. Primer el No-Do i després RTVE havien estat els pilars essencials del règim franquista i el mateix Adolfo Suárez provenia de la direcció general de la radiotelevisió pública. Els ciutadans van viure com es desenvolupaven els pactes polítics entre el règim i l'oposició des dels *telediarios* de TVE. Moltes vegades, quan algú al·ludeix a la significativa incultura política de capes massives de la societat espanyola (no tant la catalana o la basca) no sempre té en compte que TVE ha col·locat milers de *telediarios* a milions de cases i del que allà s'hi deia o veia mai se'n podia desprendre que hi hagués hagut una dictadura, ni presos polítics, ni tortures. A més, la transició no es va fer en un parlament i de forma pública, sinó als reservats de quatre restaurants de Madrid. Total, per a la xusma (és a dir, nosaltres) TVE ensenyava un rei clarivident, quatre encaixades de mans i vostès, sobretot, no s'aixequin del sofà, que tot va perfecte.

Des d'aleshores l'ens públic espanyol no s'ha mogut ni un mil·límetre d'aquesta funció. Així ho va voler la UCD, així ho va mantenir el PSOE i així li sembla bé al PP. Quan la dreta o l'esquerra són a l'oposició fan veure que s'escandalitzen pel tracte que reben, mentre esperen el seu torn. Els dos grans partits han acabat creant una petita cort de periodistes a sou que, sense cap mena de vergonya, utilitzen a fons totes les possibilitats de manipulació per servir l'amo. I si algú protesta o els

"Hi ha mitjans públics en els tres nivells administratius i, per tant, s'han multiplicat exponencialment els periodistes que gaudiran d'una vida tant més pròspera com èxit tingui l'alcalde o president a qui serveixen"

denuncia interpreten, simplement, que aquest algú s'impacienta per l'espera.

La transició es va fer sota amenaça i no podia generar una democràcia de qualitat, però som al segle XXI i el "model RTVE" ja hauria estat castigat per l'audiència si no s'hagués multiplicat gairebé fins a l'infinit. Els condicionants d'un sistema polític amb ben poques garanties democràtiques han fet que les concessions de freqüències a empreses privades s'hagin fet exclusivament en funció dels interessos dels partits al govern. S'han creat i alimentat grups de grans dimensions per la via del favor institucional, i aquestes empreses s'han integrat perfectament en el sistema que les ha generat.

Pitjor encara. Quan hi ha hagut oportunitat de començar des de zero, tampoc no s'ha fet. L'entrada en el mercat dels anomenats "tercers canals" ha clonat RTVE a les comunitats autònomes més importants i, a hores d'ara, aquesta epidèmia ja s'ha instal·lat completament a nivell municipal. A dia d'avui no hi ha alcalde amb pretensions que no

vulgui una tele pròpia per poder veure's a si mateix inaugurant aquella placeta que tants vots li ha de donar en el barri. Així doncs, hi ha mitjans públics en els tres nivells administratius i, per tant, s'han multiplicat exponencialment els periodistes que gaudiran d'una vida tant més pròspera com èxit tingui l'alcalde o president a qui serveixen. Tots vostès saben com comencen els vídeos d'aquests informatius: "L'alcalde de... ha inaugurat aquest matí...", "el president de... ha dit avui en una visita a...". Només cal omplir la línia de punts.

Aquest sistema de mitjans de comunicació, únic a Europa, ha tingut efectes molt perversos pel que fa a la mateixa professió periodística. Com que no és important la informació en si mateixa, sinó la forma en què es cuina i es ven, les rodes de premsa d'institucions i partits polítics estan permanentment plenes de periodistes acabats de sortir de les facultats, que tenen com a única missió traslladar físicament aquella cinta de vídeo, casset o minidisc a la redacció. Serà allà on un dels periodistes "de confiança", que quadruplica el sou del que ha sortit al carrer, decidirà quin li sembla el millor format per servir el seu amo. El sistema és tan acceptat que qualsevol crítica és enquadra, directament, en el camp de la utopia.

Personalment, he viscut episodis lamentables treballant en mitjans de comunicació que es corresponen institucionalment amb els dos grans partits del Principat. He estat sis anys a la

per al migdia!



La llibertat informativa als mitjans de comunicació de la Generalitat de Catalunya no marca el debat polític com ho va fer en anteriors conteses electorals.

TVE de la majoria absoluta del PSOE i allà he coincidit amb personatges dignes de protagonitzar la galeria dels monstres del periodisme català. Uns éssers que, a més, s'han anat escampant a mesura que s'anaven creant d'altres mitjans d'obediència socialista. Un procés semblant al de la CCRTV, on també s'hi han covat periodistes d'una mediocritat tan indiscutible que en algun cas els mateixos polítics han hagut de fer fora (és a dir, cap a un altre destí remunerat) un alt càrrec per incompetència pública i manifesta. No cal dir que aquestes circumstàncies s'aguditzen fins a l'extrem en el cas dels mitjans de comunicació de l'estat a Catalunya. Costa tant trobar periodistes del PP a Barcelona que en algun cas han hagut de reciclar un socialista descatalogat per dirigir el centre de TVE a Sant Cugat. Al País Valencià i les Illes, en canvi, el PP té molta menys escassetat de personal i per això han fet de Canal 9 l'exemple més vergonyós de la televisió pública a tot Europa. De fet, si no fos per la lluita dels companys de RTVV, costaria de creure que el que surt per pantalla sigui generat per una televisió *abans* de ser privatitzada. Del nou/vell executiu de Jaume Matas no se'n pot esperar res més que agressions tant a la llibertat d'expressió com a la llengua.

Els partits polítics han arribat a un grau tan alt de parasitació del sistema que cada campanya electoral hi ha la mateixa polèmica sobre la publicitat institucional. Com que el missatge de la majoria dels polítics és completament indistingible del dels seus contrincants, els partits han decidit que la seva publicitat la podem pagar els contribuents a través de les campanyes institucionals. Per això termes d'una profunditat ideològica tan gran com "el futur" són motiu de trifulca en aquesta precam-

panya electoral a Catalunya. És igual, perquè això també significa ingressos per als mitjans privats i, per tant, ningú no ho criticarà seriosament.

Però quan els límits del sistema es mostren descaradament és en cada campanya electoral. Seguint un costum que —com sempre— ve de RTVE, tots els mitjans públics es veuen obligats a emetre dins dels seus informatius un bloc d'informació electoral. Aquests espais venen pautats pels consells d'administració (és a dir, els partits polítics), que determinen quin és l'ordre d'aparició i quina ha de ser la durada estricta de la crònica de cadascun dels partits. A tall d'exemple, per a les pròximes eleccions catalanes el consell d'administració de la CCRTV ha decidit que CiU i PSC tinguin dos minuts i mig a cada telenotícies de TV3, PP i ERC uns quaranta segons i, finalment, ICV, trenta. Això és així i prou. Per tant, no s'hi val intentar introduir-hi cri-

teris periodístics ni en la durada ni en la cadència de les informacions, que sempre ha de ser idèntica. La informació sobre les campanyes electorals, per tant, té un tractament equivalent al dels anuncis de propaganda electoral. Els partits creuen que tenen dret a controlar-los i l'exerceixen sense manies.

Per això, i per primera vegada, els periodistes dels mitjans de comunicació de la Generalitat hem començat una ofensiva per recuperar els blocs electorals per a la deontologia periodística. Està en mans dels partits polítics fer dels mitjans públics un àmbit estrictament professional. Segurament, el PSC fa bé de no refiar-se dels periodistes que dirigeixen la CCRTV i CiU té tots els motius per desconfiar dels que manen a COMRàdio o a BTV, això sense parlar de TVE o RNE. Però la solució de repartir-se el pastís com bons amics en cada campanya electoral no és res més que cinisme. De fet, d'aquest dibuix lamentable només se n'escapen els grups que no tenen poder institucional, bàsicament ERC i ICV, els quals cal considerar innocents fins que no es demostrï el contrari. Una no-culpabilitat que cada cop és més difícil per a personatges de la rellevància institucional de, per exemple, Jordi Portabella o Imma Mayol, que comencen a no tenir cap excusa que donar als periodistes dels mitjans d'àmbit municipal, que també prefereixen treballar per als ciutadans i no per al cap de premsa de l'Ajuntament.

Fa quatre anys, la llibertat informativa als mitjans de la Generalitat va protagonitzar la campanya electoral a Catalunya. Avui ningú no en parla, ningú no fa les propostes grandiloqüents de la campanya passada. Un oblit? Més aviat un pacte.

Salvador Cot és periodista